

YILLARA YAYGIN İNŞAAT - DERS NOTU (Prof. Dr. Cengiz ERDAMAR)

Yıllara yaygın inşaat ve onarım faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde tartışılan konu, bu faaliyetlerle ilgili gelir ve giderlerin hangi dönemlerde muhasebeleştirileceği ve dolayısıyla inşaatın bitmesinden önce dönem kar veya zararının ilgili dönemlerde nasıl hesaplanacağıdır.

Ülkemizin yürürlükte bulunan **vergi yasalarındaki düzenlemelere göre** (Gelir Vergisi Kanunu 42. Madde), işin yapım süresi bir takvim yılını aşan inşaat ve onarım işinin taahhüt edilmesi durumunda, taahhütte bulunan işletme (müteahhit), bu işin kar veya zararını işin bittiği yıl kesin olarak tespit eder ve tamamını o yılın gelir-zararı sayarak ilgili yıl beyannamesinde belirtir. Bu faaliyet sonucunun vergilendirilmesinde ise, GV Kanunu'nun 94/3. maddesine göre, işin yürütülmesi sırasında alınan hakedişler üzerinden Gelir Vergisi kesintisi yapılır. Bakanlar Kurulu Kararına göre önceki yıllarda % 5 olan bu kesinti oranı 2008 yılı için % 3 olarak belirlenmiştir.

İnşaat Sözleşmeleri konulu 11 Numaralı **Türkiye Muhasebe Standardı'na göre** ise tamamen farklı bir durum söz konusudur. Standarda göre, kar - zararın hesaplanması için kesinlikle işin bittiği yıl beklenmeyecek, faaliyetin devam ettiği her muhasebe dönemi için, kar - zarar hesaplanacaktır.

STANDART'a göre, sözleşme sonucunun güvenilir bir biçimde öngörülebilmesi veya öngörülememesine göre dönem kar - zararının iki değişik şekilde hesaplanması gerekmektedir.

Sözleşme Sonucunun Güvenilir Bir Biçimde ÖNGÖRÜLEBİLMESİ:

Bu durumda; **dönemin maliyetleri, dönem gideri olarak kaydedilirken, dönem geliri tamamlanma yüzdesine göre kaydedilir.** Gelir, nihai olarak anlaşmaya varılan toplam sözleşme tutarının, ilgili dönemin tamamlanma yüzdesi ile çarpılmasıyla hesaplanır.

Tamamlanma yüzdesinin hesaplanmasında ise sözleşmenin niteliğine göre,

- 1) Bugüne kadar yapılan işle ilgili katlanılan sözleşme maliyetlerinin, ilgili dönem sonunda öngörülen toplam inşaat maliyetlerine oranı,
- 2) Yapılan işe ilişkin incelemeler,
- 3) Sözleşmeye konu işin fiziki tamamlanma oranı kullanılabilir.

Sözleşme Sonucunun Güvenilir Bir Biçimde ÖNGÖRÜLEMESİ:

Bu durumda; sözleşme **maliyetleri oluştukları dönemin gideri kabul edilir ve bu maliyetlerin geri kazanılabilmesi olası olan kısmı kadar dönem geliri kaydedilir. Kar tahakkuk ettirilmez.** Toplam maliyetlerin, toplam sözleşme gelirini aşması durumunda, **beklenen zarar, gider olarak finansal tablolara yansıtılır.**

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Kullanılan Hesap İsimleri:

İşin tamamlanacağı tarihe kadar katılan inşaat maliyetleri **170** Numaralı **Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Hesabında** ve alınan hakedişler ise **350** Numaralı **Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedelleri Hesabında** biriktirilerek işletmenin Bilançosunda yer almakta, işin tamamlanmasında ise bu hesaplar ilgili gider ve gelir hesaplarına aktarılarak kapatılmaktadır.